

Л. В. Домбровська,
к. е. н., доцент, Миколаївський міжрегіональний інститут розвитку людини
ВНЗ Університет Україна, м. Миколаїв
В. К. Потриваєва,
магістрант, Миколаївський міжрегіональний інститут розвитку людини
ВНЗ Університет Україна, м. Миколаїв

DOI: 10.32702/2306-6814.2018.21.39

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ В УПРАВЛІННІ РЕСУРСАМИ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ УКРАЇНИ

L. Dombrovska,
Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Mykolayiv Interregional Institute
Human Development of the University "Ukraine, Mykolaiv, Ukraine
V. Potrivaeva,
magistrate, Mykolayiv Interregional Institute Human Development
of the University "Ukraine, Mykolaiv, Ukraine

MODERN TRENDS IN RESOURCE MANAGEMENT OF COMMERCIAL BANKS OF UKRAINE

У статті висвітлюються результати всебічного аналізу як загального обсягу ресурсів, так і їх складових, сформованих комерційними банками України упродовж 2015–2017 рр. За результатами виконаного дослідження зроблено висновок про існування проблем у сфері формування банківських ресурсів, викликаних тотальними втратами кількісного складу другого рівня вітчизняної банківської системи внаслідок негативного впливу цілої низки негараздів соціально-економічного та політичного, а також суто внутрішньосистемного характеру. Зроблено критичне зауваження стосовно передчасності позитивного оцінювання виявленого збільшення загальної ресурсної бази комерційних банків України упродовж аналізованого періоду, оскільки позитивна тенденція зміни її обсягу обумовлена переважно поступовим збільшенням розміру власного капіталу, досягнутого переважною більшістю українських банків шляхом отримання коштів з переоцінки основних засобів, надходження раніше не сплачених відсотків, залучення коштів на умовах субординованого боргу. Узагальнення динаміки значень показників, включених до системи оцінки стану управління власним капіталом вітчизняних комерційних банків у цілому вказало на позитивні тенденції. Водночас наголошено на тому, що такі зміни стали можливими здебільшого завдяки зусиллям засновників, зацікавлених у докапіталізації банків шляхом нарощування акціонерного капіталу.

За результатами дослідження зроблено висновок про підвищення ступеня покладання українських комерційних банків на внутрішні джерела ресурсів, а не на зовнішнє фінансування, на що вказує зменшення частки коштів, запозичених від Національного банку та від інших комерційних банків, у загальній банківській ресурсній базі. Водночас зауважено, що недостатня

активність українських банків щодо розміщення сформованих ресурсів на ринку кредитно-інвестиційних послуг упродовж 2015–2017 рр. спричинила низький рівень ефективності використання сформованих банківських ресурсів.

The article highlights the results of a comprehensive analysis as a general volume of resources, and their components, formed by commercial banks of Ukraine during 2015–2017 years. According to the results of the conducted research. The conclusion is made about the existence of problems in the banking sector resources caused by total losses of the quantitative composition of the second level of the domestic banking system due to the negative impact of a whole series social, economic and political problems, as well as purely social problems of intra-system characteristics. A critical remark is made regarding the premature positive evaluation of the revealed increase in total resource base of commercial banks of Ukraine during the analyzed period, since the positive tendency of changes in its volume is mainly due to a gradual increase in the amount of equity achieved by the overwhelming majority of Ukrainian banks by obtaining funds from revaluation of fixed assets, revenues from previously unpaid interest, attraction of funds on subordinated debt terms. Generalizing the dynamics of values of the indicators included in the system for assessing the state of own management the capital of domestic commercial banks, in general, indicated positive trends. At the same time, it has been stressed that such changes have become possible mostly due to the efforts of founders who are interested in capitalization banks by increasing share capital.

According to the results of the study, a conclusion was made on the increase the degree of laying Ukrainian commercial banks on domestic sources resources, rather than external financing, as indicated by a reduction in the share funds borrowed from the National Bank and from other commercial ones banks in the general banking resource base. At the same time it is noted that insufficient activity of Ukrainian banks in placing the existing ones resources on the market of credit and investment services during 2015–2017 caused a low level of efficiency of use of formed bank resources.

Ключові слова: комерційні банки, банківські ресурси, власний капітал, залучені та запозичені ресурси, управління ресурсами банків.

Key words: commercial banks, bank resources, equity, borrowed resources, bank resource management.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Банківський сектор як основна ланка вітчизняної фінансово-кредитної системи прямо та опосередковано відчув на собі негативний вплив потрясінь, які стрімкою та "резонансною хвилею" поширились на усі сфери життя країни. Реагуючи на дестабілізаційні процеси в банківській системі, Національним банком України прийнято ряд системних заходів, спрямованих на забезпечення стабільності виконання комерційними банками своїх функцій і підтримку їх фінансового стану на достатньому рівні. В результаті, навіть попри тотальне скорочення кількості банківських ус-

танов внаслідок втрати ними своєї платоспроможності, спостерігається поступове зростання абсолютних показників діяльності працюючих банків упродовж останніх двох років. Водночас однією з важливих проблем, що постають перед вітчизняними банками, є залучення та підтримка на достатньому рівні банківських ресурсів. Для оптимального розвитку банківської діяльності недостатньо тільки залучити ресурси за низькою ціною, а розмістити за вищою, для цього потрібно сприяти формуванню ефективної системи управління ресурсами комерційних банків України.

Таблиця 1. Динаміка ресурсів комерційних банків України (станом на 01.01), млн грн

Показник	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Відхилення абсолютне	
				2017 р. від 2016 р.	2018 р. від 2017 р.
Власний капітал	94913,9	116434,4	157363,5	21520,5	40929,1
Зобов'язання (залучений та позиковий капітал)	1157656,6	1142209,2	1190513,1	-15447,4	48303,9
Всього	1252570,5	1258643,6	1347876,6	6073,1	89233,0

Таблиця 2. Динаміка власного капіталу комерційних банків України (станом на 01.01), млн грн

Складові	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Відхилення абсолютне	
				2017 р. від 2016 р.	2018 р. від 2017 р.
Статутний капітал	212921,3	311744,8	488217,6	98823,5	176472,8
Емісійні різниці	21096,0	20297,9	13026,3	-798,1	-7271,6
Незарєєстрований статутний капітал	11447,1	117427,3	10335,0	105980,2	-107092,3
Інший додатковий капітал	450,8	821,8	6405,2	371,0	5583,4
Резерви та інші фонди банку	12518,8	12304,8	17447,9	-214,0	5143,1
Резерви переоцінки	10898,2	23169,6	23066,1	12271,4	-103,5
Непокритий збиток	-174418,3	-369331,8	-401134,6	-194913,5	-31802,8
Всього	94913,9	116434,4	157363,5	21520,5	40929,1

Таблиця 3. Динаміка зобов'язань комерційних банків України (станом на 01.01), млн грн

Складові	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Відхилення абсолютне	
				2017 р. від 2016 р.	2018 р. від 2017 р.
Кошти, отримані від НБУ	65121,6	36837,8	28143,8	-28283,8	-8694,0
Кошти банків	135900,9	88769,7	61090,3	-47131,2	-27679,4
Кошти клієнтів (юридичних та фізичних осіб)	760295,4	854832,1	929567,8	94536,7	74735,7
Боргові цінні папери, емітовані банком	13428,6	3003,8	173,0	-10424,8	-2830,8
Інші залучені кошти	99769,6	108943,4	110749,4	9173,8	1806,0
Субординований борг	59918,3	25512,7	14837,9	-94405,6	-10674,8
Інші зобов'язання	23222,2	24309,7	45950,9	1087,5	21641,2
Всього	1157656,6	1142209,2	1190513,1	-15447,4	48303,9

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Переважає більшість наукових робіт та публікацій, присвячених вивченню проблеми формування і використання ресурсів комерційних банків, здебільшого розкривають теоретико-методологічні та практичні аспекти та ґрунтуються на загальносистемних матеріалах. Зокрема значну увагу вивченню різних аспектів банківської діяльності щодо формування ресурсів приділяли у своїх працях вітчизняні вчені М. Алексєнко, А. Мороз, О. Заруба, Ж. Довгань, М.І. Дзямучич, Н.М. Чиж та інші. Віддаючи належне науковим напрацюванням провідних учених, зауважимо, що питання, пов'язані з оцінкою стану управління формуванням і ефективним розміщенням ресурсів комерційних банків досліджені недостатньо, а тому аргументовано доводять доцільність подальших розвідок.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є оцінка стану управління ресурсами комерційних банків України упродовж 2015—2017 рр. та узагальнення чинників виявлених тенденцій.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

В останні роки другий рівень вітчизняної банківської системи як невід'ємної і найголовнішої із структур ринкової економіки, яка постачає грошові ресурси в усі сфери національного господарства, зазнав тотальних втрат кількісного складу, що стало наслідком негативного впливу цілої низки проблем соціально-економічного та політичного характеру, зокрема: відсутність реального реформування економічного сектору країни та низькі темпи ринкової трансформації й реструктуризації реального сектору економіки; наявність адміністративного впливу на діяльність окремих банків; непрозорий

фінансовий стан значної частини суб'єктів господарювання, низька платіжна дисципліна; надмірний податковий тиск; недостатній захист прав кредиторів на законодавчому рівні [1]. Зауважимо також, що гальмування розвитку банківської системи спричинюється проблемами, які носять суто внутрішньосистемний характер, а саме: недостатній рівень капіталізації банків; відсутність ефективних механізмів та інструментів управління ризиками; низька рентабельність активів банків; низький рівень банківського контролю, менеджменту та корпоративного управління.

Окреслені причини неминує позначилися і на виникненні проблем у сфері формування банківських ресурсів. Незважаючи на деяке збільшення загальної ресурсної бази комерційних банків України упродовж 2015—2017 рр. у цілому на 7,61% переважно за рахунок поступового збільшення розміру власного капіталу (на 65,80%) (табл. 1), оцінити таку тенденцію позитивно поки що зарано.

Адже нарощування капіталізації переважної більшості українських банків досягається шляхом отримання коштів з переоцінки основних засобів, надходження раніше не сплачених відсотків, залучення коштів на умовах субординованого боргу, про що свідчать дані наступної таблиці.

Як свідчать дані таблиці 2, дійсно комерційні банки України помітно збільшили обсяг власного капіталу упродовж аналізованого періоду, зокрема завдяки суттєвому збільшенню розміру статутного капіталу (на 129,29%) за причини, передусім, докапіталізації банків з державною часткою.

Водночас темпи капіталізації вітчизняних комерційних банків стримувалися зменшенням величини емісійних різниць (на 38,25%) та збільшенням розміру непокритого збитку (на 129,98%). Більшість банків мали можливість генерувати позитивний чистий грошовий

Таблиця 4. Показники стану управління власним капіталом комерційних банків України (станом на 01.01)

Показник	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Відхилення абсолютне	
				2017 р. від 2016 р.	2017 р. від 2016 р.
Достатність (адекватність) регулятивного капіталу, %	12,31	12,37	16,10	0,38	3,41
Співвідношення регулятивного капіталу та зобов'язань	0,112	0,096	0,097	-0,016	0,001
Співвідношення регулятивного капіталу та власного капіталу	1,368	0,942	0,736	-0,426	-0,206
Співвідношення статутного капіталу та власного капіталу	2,243	2,677	3,103	0,434	0,426
Співвідношення статутного капіталу та загальних активів	0,170	0,248	0,362	0,078	0,114
Мультиплікатор капіталу	13,197	10,810	8,565	-2,387	-2,245
Коефіцієнт участі власного капіталу у формуванні активів	0,076	0,093	0,117	0,017	0,024
Коефіцієнт захищеності дохідних активів власним капіталом	-0,210	-0,471	-0,134	-0,261	0,337
Рентабельність власного капіталу, %	-82,11	-168,04	-16,33	-85,93	151,74
Рентабельність статутного капіталу, %	-36,60	-62,76	-5,26	-26,16	57,50

потік, проте сектор завершив 2017 р. зі збитком 26472,1 млн грн через значні обсяги відрахувань у резерви, розмір яких збільшився станом на 01.01.2018 р. порівняно з 01.01.2016 р. на 4929,1 млн грн (на 39,37%).

Упродовж 2015—2017 рр. українські комерційні банки дедалі більше покладалися на внутрішні джерела ресурсів, а не на зовнішнє фінансування, про що свідчать дані наступної таблиці (табл. 3).

Наведені в таблиці дані дійсно вказують на те, що банки України поступово послабили залежність від Національного банку та від інших комерційних банків при формуванні ресурсної бази, адже розмір окреслених джерел скоротився на 36977,8 млн грн (на 56,78%) та 74810,6 млн грн (на 55,05%).

Зауважимо також, що значний спад активності використання вітчизняними комерційними банками вказаних джерел формування ресурсної бази, а також скорочення величини субординованого боргу та обсягу емісії боргових цінних паперів спричинили зменшення сукупного розміру залучених і позикових банківських ресурсів на початок 2017 р. порівняно з початком 2016 р. на 15447,4 млн грн.

Зниження темпів скорочення окреслених складових зобов'язань українських банків за одночасного збільшення обсягів залучення коштів клієнтів (фізичних та юридичних осіб) сприяли помітному зростанню величини цієї складової сукупної ресурсної бази станом на 01.01.2018 р. порівняно з 01.01.2017 р. (на 48303,9 млн грн, або на 4,23%).

Частка кредитів, наданих Національним банком, в зобов'язаннях фінансових установ за аналізований період знизилася з 5,63% до 2,36%. Банки, що мали потребу в докапіталізації, продовжували конвертувати в капітал зобов'язання перед материнськими структурами, зокрема субординований борг та міжбанківські кредити.

За період з 01.01.2016 р. по 2018 р. обсяг депозитів фізичних осіб, залучених комерційними банками України зріс на 1022019,4 млн грн, або на 25,56%. Питома вага вкладів населення в зобов'язаннях банків повер-

нулася до показників докризових значень та зростає з 52,59% на початок 2016 р. до 54,01% на початок 2018 р. Скасування обмежень на зняття вкладів у іноземній валюті негативного впливу на динаміку депозитів не мало.

Обсяг депозитів юридичних осіб (корпорацій) зріс за аналізований період на 67053,0 млн грн, або на 18,60%. Найбільш високі темпи збільшення розміру цієї складової залучених ресурсів комерційних банків України спостерігаються у грудні кожного року, що пов'язано зі зростанням бюджетних видатків наприкінці року.

Значна частка залучених банками коштів має безстроковий чи короткостроковий характер і характеризується значними темпами росту, і ця обставина лежить в основі негативної оцінки ресурсного потенціалу банків, що є дуже важливою проблемою у сфері формування та реалізації депозитної політики банків.

Від того, наскільки банки приділятимуть увагу процесу формування та використання ресурсів, тобто управління ними, залежить їх можливість ефективно виконувати банківські операції та надавати банківські послуги, а також фінансова стійкість банківської системи в цілому.

Виконане дослідження засвідчило, що комерційні банки України упродовж 2015—2017 рр. були забезпечені достатнім розміром власного капіталу для проведення активних операцій з урахуванням ризиків, характерних для різноманітних видів банківських операцій.

Окрім того, що значення показника адекватності регулятивного капіталу відповідають нормативному значенню (не менше 10%), спостерігається позитивна динаміка, яка свідчить про посилення захисної функції банківського власного капіталу щодо активів (табл. 4).

Водночас варто відмітити, що значна відмінність фактичних значень співвідношення регулятивного капіталу і зобов'язань комерційних банків України від рекомендованого значення (25—30%) та скорочення цього співвідношення на початок 2018 р. порівняно з початком 2016 р. вказує на зменшення суми збитків, за якої власний капітал банків здатен забезпечити надійність коштів вкладників та інших кредиторів.

Таблиця 5. Показники стану управління залученим та позиковим капіталом комерційних банків України (станом на 01.01)

Показник	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Відхилення абсолютне	
				2017 р. від 2016 р.	2018 р. від 2016 р.
Максимальний розмір отриманих міжбанківських позик, %	211,79	107,88	56,71	-103,91	-51,17
Коефіцієнт рефінансування (P_1)	1,432	0,762	0,388	-0,670	-0,374
Коефіцієнт рефінансування (P_2)	0,117	0,078	0,051	-0,039	-0,027
Коефіцієнт рефінансування (P_3)	0,109	0,071	0,048	-0,038	-0,023
Коефіцієнт відношення міжбанківських кредитів до статутного капіталу	0,638	0,285	0,125	-0,353	-0,160
Коефіцієнт співвідношення позик та депозитів	0,939	0,649	0,604	-0,290	-0,045
Співвідношення зобов'язань та кредитних вкладень	1,621	2,059	2,122	0,438	0,063
Ефективність використання платних пасивів	0,943	0,904	1,038	-0,039	0,134
Ефективність використання сукупних зобов'язань	0,832	0,796	0,901	-0,036	0,105

Водночас варто відмітити, що значна відмінність фактичних значень співвідношення регулятивного капіталу і зобов'язань комерційних банків України від рекомендованого значення (25—30%) та скорочення даного співвідношення на початок 2018 р. порівняно з початком 2016 р. вказує на зменшення суми збитків, за якої власний капітал банків здатен забезпечити надійність коштів вкладників та інших кредиторів.

Стосовно співвідношення регулятивного і власного капіталу за аналізований період виявлена не загрозлива ситуація, оскільки отримані розрахункові значення даного показника відповідають рекомендованим межах (0,50—1,00), і це означає, що вітчизняні банки забезпечені в достатній мірі власними ресурсами, вкладення яких приносить дохід. Проте спадна динаміка аналізованого показника може свідчити про високу ймовірність виникнення в подальшому ситуації, за якої банки будуть вимушені використовувати депозитні вкладення не за призначенням, тобто для покриття витрат банків.

За досліджуваний період простежується занадто високий ступінь залежності вітчизняних банків від їх засновників, яка до того ж посилювалася з кожним роком. Так, за рекомендованих значень показника співвідношення статутного капіталу та власного капіталу (0,15—0,50) фактичні його значення зросли з 2,243 станом на 01.01.2016 р. до 3,103 станом на 01.01.2018 р., тобто на 0,860. Вагомою причиною ситуації, що склалася є значні суми розмірів непокритого збитку, який є складовою власного капіталу комерційних банків. За таких умов належне виконання функцій власними банківськими ресурсами забезпечувалося в останні роки за рахунок коштів засновників.

Про посилення ролі засновників комерційних банків України у формуванні достатнього розміру власного капіталу свідчать і значення та характер зміни співвідношення статутного капіталу і загальних активів (збільшення з 17,0% до 36,2% за рекомендованих значень 14—25%). Можемо зробити висновок про підвищення ступеня покриття активів за рахунок статутного капіталу та намагання засновників протистояти потенційним ризикам втрат, які постійно загрожують банкам в нестабільних сучасних умовах функціонування.

Напрямок зміни значень показника мультиплікатора капіталу свідчить про зменшення величини активів, яку

повинна забезпечувати кожна гривня власного капіталу, та про зменшення частки банківських ресурсів, яка може бути сформована у формі боргових зобов'язань. У цілому варто оцінити позитивний виявлений характер зміни даного показника, оскільки він є своєрідним свідченням зниження ступеня ризику банкрутства вітчизняних комерційних банків, що на сьогодні є першочерговою задачею кожного з них, порівняно із підвищенням потенціалу для більш високих виплат акціонерам.

З огляду на виявлений характер зміни попередніх показників цілком логічно є тенденції, що намітилися стосовно коефіцієнта участі власного капіталу у формуванні активів. Так, якщо упродовж 2015—2016 рр. значення даного показника не відповідали рекомендованому (не менше 10%), то вже станом на 01.01.2018 р. вітчизняним банкам вдалося підвищити здатність сформованого власного капіталу покривати ризики при здійсненні активних операцій, про що свідчить перевищення фактичного значення (11,7%) над рекомендованим.

Всупереч позитивним тенденціям, які склалися упродовж досліджуваного періоду щодо посилення захисної функції власного капіталу комерційних банків, ступінь захищеності дохідних активів залишався на доволі низькому рівні, хоча і дещо підвищився на початок 2018 р. Основна причина криється у отриманні комерційними банками України від'ємного фінансового результату, величина якого береться до розрахунку коефіцієнта захищеності дохідних активів власним капіталом. Отже, вітчизняним банкам не вдалося посилити захист саме дохідних активів, які чутливі до змін процентних ставок, мобільним власним капіталом.

Збиткова діяльність комерційних банків України упродовж досліджуваного періоду неминуче позначилася на показниках рентабельності власного капіталу та статутного капіталу. Проте значне зменшення збитку у 2017 р. порівняно з 2015 р. (на 52236,4 млн грн, або на 67,03%) помітно вплинуло на позитивну динаміку означених показників.

Отже, в цілому можемо зробити висновок про значне поліпшення стану управління власним капіталом комерційних банків України здебільшого завдяки зусиллям їх засновників. Тенденції, що намітилися, дають

підстави сподіватися на подальші позитивні зміни щодо ефективного управління даною складовою банківських ресурсів.

Як вже йшлося вище, переважну частину ресурсної бази комерційних банків становлять залучені та позикові кошти, які в сукупності становлять зобов'язання, від належного управління якими, тобто від достатності сформованих обсягів та виваженості щодо напрямків розміщення, залежить в першу чергу дохідність банківської діяльності.

Виконані розрахунки (табл. 5) свідчать про значне послаблення залежності комерційних банків України від міжбанківського кредитного ринку та від централізованого фінансування (кошти НБУ) при формуванні своєї ресурсної бази.

Підтвердженням даного висновку є суттєве зменшення значення показника максимального розміру отриманих міжбанківських позик та значна відмінність розрахованих величин від рекомендованого (не більше 300%). На наше глибоке переконання, дану ситуацію варто розцінювати як позитивну, оскільки міжбанківські позики та депозити є доволі дорогим джерелом формування ресурсів порівняно з іншими джерелами, що підвищує витратність ресурсної бази в цілому.

Цілоком закономірною є зміна коефіцієнта рефінансування, який відображає співвідношення між загальною сумою отриманих міжбанківських кредитів та власного капіталу комерційних банків України. Його спадна динаміка є доволі стрімкою — зменшення з 1,432 станом на 01.01.2016 р. до 0,388 станом на 01.01.2018 р.

Подібний характер зміни притаманний коефіцієнту рефінансування, розрахованого через співвідношення отриманих міжбанківських кредитів та суми зобов'язань банків. Поступове зменшення даного показника та наближення до рекомендованих значень (0,25—0,40) вказує на підвищення ступеня мінімізації ризику стійкості ресурсної бази та її витратності.

Про послаблення залежності діяльності комерційних банків України від міжбанківського кредитування свідчить і зменшення фактичних значень коефіцієнта рефінансування, який відображає співвідношення між загальною сумою отриманих міжбанківських кредитів та сумою валюти балансу, а також коефіцієнта відношення міжбанківських кредитів до статутного капіталу вітчизняних банків.

Виконане дослідження показало, що комерційні банки України упродовж досліджуваного періоду дещо знизили свою здатність залучати депозити для підтримки кредитних операцій та можливість надавати в кредит ці депозити, про що свідчить спадна динаміка значень коефіцієнта співвідношення позик ата депозитів (з 0,939 до 0,604, тобто зменшення на 0,335).

Окрім виявленого характеру зміни даного показника, привертає увагу стрімке наближення фактичних його значень до мінімальної межі рекомендованих значень (50—70%). Напевно, йдеться про наміри комерційних банків мінімізувати свої ризики або про неможливість прийняти ці ризики. Проте, на наше переконання, вітчизняним банкам варто звернути увагу на дану ситуацію, адже вона сигналізує про спад попиту споживачів кредитних банківських продуктів, а також про неповноту використання накопичених депозитних ресурсів, що

врешті і позначається на низьких фінансових результатах банківської діяльності як у цілому по системі, так і по окремому члену цієї системи.

Привертають увагу позитивні зміни щодо показника ефективності використання платних пасивів. Окрім того, що фактичні значення даного показника відповідають рекомендованому значенню, упродовж аналізованого періоду спостерігається його збільшення (на 0,095 або на 10,07%). Це означає, що комерційні банки України в повній мірі використовували платні пасиви (зокрема, кошти, отримані від НБУ, міжбанківські кредити отримані, кошти клієнтів, субординований борг) для виконання активних операцій, які приносять дохід (зокрема кредити та заборгованість клієнтів, цінні папери в портфелі банку, інвестиції в асоційовані та дочірні компанії, інвестиційна нерухомість). Ще одним доказом заниженого рівня ефективності політики щодо управління залученими та позиковими ресурсами вітчизняних банків є значне перевищення рекомендованого значення (менше 1) фактичних значень співвідношення між зобов'язаннями та кредитними вкладеннями, які до того ж мають тенденцію до зростання упродовж досліджуваного періоду.

Таким чином, українські банки протягом 2015—2017 рр. недостатньо ефективно використовували свої зобов'язання за причини низькоактивної кредитної політики.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволяє зробити висновок про суттєве поліпшення стану управління ресурсами комерційних банків України упродовж останніх років. Водночас варто відмітити, що заporукою позитивних тенденцій, що склалися, стали малоімовірні з точки зору подальших перспектив засоби та заходи, вжиті вітчизняними банками. Тож для утримання достатнього рівня управління ресурсами комерційним банкам варто зосередити зусилля на пошуку резервів нарощування обсягу власного капіталу (зокрема підвищення прибутковості діяльності) та на запровадженні комплексу заходів, спрямованих на формування залучених ресурсів в обсягах, достатніх для високоефективного їх розміщення (зокрема стимулювання збуту депозитних програм та продуктів, який включає дві системи: стимулювання споживачів банківських послуг до придбання останніх та зацікавленість працівників банків в максимальному об'ємі реалізації послуг клієнтам).

Література:

1. Корольова Н.М. Проблеми розвитку банківської системи України в сучасних умовах / Н.М. Корольова // Збірник наукових праць ДЕТУТ. Серія "Економіка і управління". — 2015. — Вип. 32. — С. 235—244.
2. Національний банк України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>

References:

1. Korol'ova, N.M. (2015), "Problems of development of the banking system of Ukraine in modern conditions", Zbirnyk naukovykh prats' DETUT. Seriiia "Ekonomika i upravlinnia", vol. 32, pp. 235—244.
2. National Bank of Ukraine (2018), available at: <https://www.bank.gov.ua/> (Accessed 10 Oct 2018). *Стаття надійшла до редакції 20.10.2018 р.*